

BENCHMARK
WERK EN INKOMEN

Met vitamine A uw bijstandsbestand verlagen

*Marije van Dodeweerd, procesmanager Divosa
17 november 2016, Divosa Najaarscongres*

www.divosa-benchmark.nl

Divosa



Met Vitamine Aandacht uw bijstandsbestand verlagen

Hoe meer aandacht bijstandsgerechtigden krijgen, hoe sneller ze uitstromen. En hoe meer er uitstromen, hoe meer aandacht er voor de rest overblijft. Maar welke aandacht werkt het beste? En wat weten we daar van? Marije van Dodeweerd, projectleider van de Divosa Benchmark, analyseerde 163 gemeentelijke plannen om het bijstandsbestand te beperken en geeft daarvan een overzicht. Deze workshop:

- Biedt inzicht in manieren waarop gemeenten instroom beperken en uitstroom bevorderen.
- Stipt daarbij ook bijzondere aanpakken aan.
- En zet (waar mogelijk) feiten en cijfers over de werking op een rij.

Tot slot vragen we ons af of Vitamine Aandacht zinvol is voor het granieten bestand.

Manieren waarop gemeenten instroom beperken en uitstroom bevorderen

- > Bron: Analyse van 163 gemeenten die een tekort hadden op hun bijstandsbudget en een aanvraag indienden voor de vangnetregeling over 2015
- > Analyse:
 - > Waarom hebben wij een tekort?
 - > Welke maatregelen gaan wij nemen?

Aanpak analyse vangnetregeling:

1. 163 gemeenten bekijken en maatregelen turven
2. 5 mensen, 2 dagen, 1 hok
3. Twijfelgevallen meteen bespreken
4. Best wel quick, maar vooral ook dirty

Dirty want:

- Van heldere betogen (leve de opsommingen en matrixen) tot wollige epistels
- Gemeenten die hun hele beleidplan oplepelen...
- Waar is die analyse nou?
- Zijn het extra maatregelen of staand beleid?

Feiten en cijfers over de werking

Bronnen:

- Quickscan re-integratie (TNO)
- Divosa Benchmark en Divosa-monitor
- Recente onderzoeken Inspectie SZW
- Onderzoeken uit Marije's achterhoofd (o.a. UWV en SZW)

Effectiviteitsladder (Veerman & Van Yperen)

4	Werkzaam (Evidence Based): wetenschappelijk bewezen effectief
3	Doeltreffend (Practice Based): goede resultaten in de praktijk
2	In theorie effectief: theoretisch goed onderbouwd
1	Potentieel effectief: goed beschreven
0	Impliciet: niet beschreven

Analyse vangnet: reden tekort

1. Het bestand is gestegen (98)
2. Verdeelmodel (88)
3. Doelgroep is groter en moeilijker (35-73): vluchtelingen, voorheen Wajong, doorstroom WW, ouderen, voorheen Wsw, laaggeschoolden
4. Slechte arbeidsmarkt (30-58): veel werkloosheid, ongunstige regio, mismatch, veel concurrentie
5. Verhuizing/demografie (6-17): vergrijzing/krimp, laaggeletterdheid, verhuizingen naar de gemeente van bijstandsgerechtigden
6. Eigen uitvoering/organisatie (3-5): lage incasso, poort minder streng, tegenvallende inkomsten kostendelersnorm

Maatregelen tekort (NB: 1^e beeld, analyse fase loopt nog)

1. Meer handhaven
2. Werkzoekenden anders/beter direct naar werk begeleiden
3. Speciale aandacht voor specifieke groepen
4. Meer werk vinden of creëren
5. Re-integratie voortzetten of intensiveren
6. Betere of meer intensieve werkgeverscontacten
7. Meer inzet op parttime en flexibel werk
8. Ken je klant (en handel er naar)
9. Intensiveren incasso debiteuren
10. Bedrijfsvoering verbeteren

Maatregelen tekort

1. Meer handhaven (maatregelen)
2. Werkzoekenden anders/beter direct naar werk begeleiden
8. Ken je klant (en handel er naar)

Wat weten we:

- Klantonderzoek Monitor Participatiewet (Inspectie, 2015): 59% van de WWB'ers zegt vrijgesteld te zijn van de verplichting om naar werk te zoeken of te re-integreren
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/11/27/bijlage-1-klantonderzoek-monitor-participatiewet>
- Frequent Intensief en Persoonlijk contact (2016): Het werkt
<http://onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/6pge9ods/de-effecten-van-klantcontacten-in-de-participatiewet.pdf>
- Een goed gesprek werkt (SEO, over WW'ers/UWV): Het is kosteneffectief
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/05/21/onderzoeksrapport-seo-een-goed-gesprek-werkt>

Maatregelen tekort

Wat weten we (vervolg):

- Quickscan re-integratie (TNO, 2015, p.12): frequentie en kwaliteit van zoekgedrag verbeteren werkt voor iedereen, maar vooral voor jongeren, ouderen, kortdurend werklozen en mensen zonder een arbeidsbeperking. Vergeet de motivatie niet!
<https://www.divosa.nl/nieuws/quickscan-tno-wat-weten-we-over-de-effectiviteit-van-re-integratie>
- Ken je klant (Inspectie SZW, 2014): kennis caseload beperkt. Meer sturing nodig op prioriteiten. Organisatorische vaardigheden om caseload te beheren niet bij iedereen ontwikkeld.
<https://www.divosa.nl/nieuws/rapport-inspectie-szw-ken-uw-klanten>
- Verzorgd uit de bijstand (SCP, 2012): klantmanagers vertonen grote verschillen als het gaat om het opleggen van maatregelen.
https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2012/Verzorgd_uit_de_bijstand

Maatregelen tekort

1. Meer handhaven aan de poort (bv. informatie rechten en plichten, scan voorliggende voorzieningen, huisbezoeken, werk ter sprake brengen in de poort, geen digitale intake meer):

Wat weten we:

- Divosa Benchmark: hoge instroom, hoge uitstroom
- Vraag het gemeenten en zij beweren altijd dat dit de meest effectieve maatregel is (vergl Divosa-Monitor 2012)
- Handhaving tijdens de dienstverlening (Inspectie, 2014): laat geen gat vallen achter de poort. Niet alle gemeenten doen aan risico-analyse bij de poort
http://www.inspectieszw.nl/Images/Handhaving-tijdens-de-dienstverlening_tcm335-350593.pdf

Maatregelen tekort

1. Meer handhaven zittend bestand (bv. thema-onderzoeken, fraude alertheid, ook iets doen met de signalen, geautomatiseerde rechtmatigheidscontroles):

Wat weten we:

- Divosa Benchmark: Handhaving leidt ook tot veel herinstroom. Maar ... de meesten komen niet terug.
- Handhaving tijdens de dienstverlening (Inspectie, 2014): er zijn gemeenten die geen risicoanalyses uitvoeren op het zittend bestand. En: hoe minder klantcontact, hoe minder signalen er zijn.
- Quicksan re-integratie: pakkans en hoogte van de boete zijn van belang bij de keuze wel/niet frauderen. Er is ook onbewuste fraude door de complexiteit van procedures.

Maatregelen tekort

3. Speciale aandacht voor specifieke groepen

Jongeren: sluitende aanpak

Wat weten we:

- Wat werkt bij Wajongers (2012): Vaak meerdere diagnoses. Persoonsgebonden en contextuele factoren van belang voor Wajongers om werk te vinden en te behouden. Bv Wajongers die werk vinden hebben werkende ouders, zelfvertrouwen, werkervaring en hoge motivatie. Dus: betrek netwerk bij werk vinden en behouden.
<http://www.uwv.nl/overuwv/Images/Onderzoeksrapport%20Participatiemogelijkheden%20in%20werk%20van%20Wajonggerechtigden.pdf>
- Divosa Benchmark: scholingsplicht (geef je ze wel of geen nazorg)

Maatregelen tekort

3. Speciale aandacht voor specifieke groepen

Doorstroom WW

Wat weten we:

- Na de WW in de bijstand: verschillen tussen gemeenten deels te verklaren vanuit bevolkingsopbouw en regionale economie, maar actieve aanpak lijkt ook te werken (Den Bosch)
<http://www.uwv.nl/overuwv/kennis-cijfers-en-onderzoek/arbeidsmarktinformatie/na-de-ww-in-de-bijstand--de-doorstroom-van-ww-naar-bijstand-per-gemeente--prognose-tot-2017.aspx>
- UWV biedt opening om hiermee aan de slag te gaan
<https://www.divosa.nl/bijeenkomsten/met-een-actieve-aanpak-de-instroom-van-wwers-beperken/verslag>

Maatregelen tekort

3. Speciale aandacht voor specifieke groepen

Vluchtelingen

Wat weten we:

- Lessen WRR: taal, opleiding, huisvesting en werk? Doe het allemaal tegelijkertijd.
<http://www.wrr.nl/publicaties/publicatie/article/geen-tijd-verliezen-van-opvang-naar-integratie-van-asielmigranten-4/>
- Onderzoek statushoudes vrijwilligerswerk (2016): niet altijd bekend begrip, maar wel oren naar. Informatie, gerichte benadering en voldoende aanbod nodig.
<http://www.wrr.nl/publicaties/publicatie/article/geen-tijd-verliezen-van-opvang-naar-integratie-van-asielmigranten-4/>
- Vluchtelingen komen moeilijk aan het werk + velen zijn nog jong: opleiden is bij deze groep zingvol (Lock-in effect speelt hier nauwelijks een rol). Focus op kansrijke beroepen (bv ict, hbo verpleegkunde)

Maatregelen tekort

- 4. Meer werk vinden of creëren (Social return, extra formatie, over de grens, regionale economie versterken)**
- 6. Beter of meer intensieve werkgeverscontacten**

Wat weten we:

- Quickscan re-integratie: "We hebben geen empirische onderzoeken gevonden van effectieve aanpakken voor het creëren van werk voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt."
- Inspectie SZW (talloze onderzoeken): kritisch op regionale samenwerking en werkgeversdienstverlening.

Maatregelen tekort

5. Re-integratie voortzetten of intensiveren (meer inzet groepsgewijs contact, tegenprestatie, zoekperiode 27+, extra formatie, etc)

Wat weten we:

- Overzicht Divosa-monitor (op basis van onderzoeken in Amsterdam, Utrecht, Eindhoven, Enschede). Zoekperiode werkt. (Maar wel gericht toepassen en financiële situatie monitoren) https://www.divosa.nl/sites/default/files/publicatie_bestanden/20141024_Divosa_monitor_factsheet_2014_in_en_uitstroom_uit_de_bijstand_2013_en_effect_zoekperiode.pdf
- Verplicht vrijwilligerswerk (Van Kampen, 2014): vrijwilligerswerk vergroot employability, maar gemeente moet de bal zelf inkoppen.
- Onderzoek Rotterdam (MKBA): Elke euro die je investeert, levert 1,60 op. Via ris.rotterdam.nl, publicatiedatum 5 juli 2016

Maatregelen tekort

7. Meer inzet op parttime en flexibel werk (urenuitbreiding, inkomstenvrijlating, parttime ondernemerschap, verrekenen makkelijker maken, sneller een uitkering als het werk weer ophoudt)

Wat weten we:

- Divosa Benchmark: parttime werk kan tot flinke verrekeningen leiden. Maar ... hoe meer mensen in het bestand parttime werken, hoe lager de gemiddelde verdiensten.
- Divosa-monitor/benchmark: samenhang tussen parttime werk en uitstroom naar werk. Veel parttime werk bij alleenstaande vrouwen. Effect inkomstenvrijlating onduidelijk. Administratie is gedoe.
<https://www.divosa.nl/publicaties/divosa-monitor-factsheet-2015-parttime-werken-de-bijstand>
- How to stimulate single mothers on welfare to find a job (2016): vrijlating werkt, vooral bij lagere lonen/migrantenvrouwen. Maar ... leidt niet tot uitstroom, wel tot reductie van uitkeringsbedrag.

Maatregelen tekort

9. Intensiveren incasso debiteuren (aanscherpen, intensiveren, optimaliseren)

Wat weten we:

- Over signaal, sanctie en incasso (Inspectie SZW, 2013): stricte gemeenten hebben aflossingspercentage van 39%, coulante van 10,5% (gemiddelde is 20,8%)
- Divosa Benchmark: wie het goed doet, weet niet altijd waarom dat zo is.

Maatregelen tekort

10. Bedrijfsvoering verbeteren (Inzet Participatieladder, deskundigheidsbevordering, processen herinrichten, prestatie-indicatoren aanscherpen, benchmarken)

Anders dan anders

1. Buddy's voor werkzoekenden
2. Werkgevers betrekken bij sollicitatieworkshops
3. Stages voor 50-plussers
4. Tegenprestatie inzetten als handhavingsinstrument
5. Eigen sociaal uitzendbureau oprichten
6. No cure, less pay jobhunting
7. Bij debiteuren vertragingsrente en aanmaningskosten in rekening brengen
8. Verhaal op ouders niet erkende kinderen
9. Focus op re-integratie doelgroep met hoge uitkeringslasten
10. Ageren tegen het verdeelmodel

De maatregelen van de toekomst...

1. Aanpak meer gericht op eigen kracht van de werkzoekende, met hulp van individuen, werkgevers, etc
2. Intensievere samenwerking met wijkteams en werkontwikkelbedrijf
3. Meer samenwerken in de wijk met zorgverzekeraars
4. Doorstroom van sociale activering (bv in de wijk) naar werkteams bevorderen
5. Vakmanschap

Vraag

Is vitamine aandacht zinvol voor het granieten bestand?

